

**Дүртенче чакырылыш Татарстан Республикасы
Азнакай район Советы
КАРАРЫ**

Азнакай шәһәре

№ 89-11

26 октябрь 2021 ел

Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2021 елның 25 июнендәге 57-8 номерлы «Азнакай муниципаль районы территориясендә мемориаль такта (истәлекле билгеләр) кую тәртибен раслау турында» карарына үзгәрешләр кертү хакында

Татарстан Республикасы Азнакай район Советы **каrar итте:**

1. Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2021 елның 25 июнендәге 57-8 номерлы «Азнакай муниципаль районы территориясендә мемориаль такталар (истәлекле билгеләр) урнаштыру тәртибен раслау турында» карарына түбәндәге үзгәрешләргә кертергә:

1.1. Азнакай муниципаль районы территориясендә мемориаль такталар (истәлекле билгеләр) урнаштыру тәртибе турындагы нигезләмәне яңа редакциядә баян итәргә.

2. Әлеге карарны "Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында" веб-адрес буенча бастырып чыгарырга: <http://pravo.tatarstan.ru> һәм Азнакай муниципаль районының рәсми сайтында интернет-телекоммуникация челтәрендә түбәндәге веб-адрес буенча урнаштырырга: <http://aznakaevo.tatar.ru>.

3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны законлылык, хокук тәртибе, депутат этикасы һәм жирле үзидарә мәсьәләләре буенча даими комиссиягә йөкләргә.

Рәисе

М. З. Шәйдуллин

**Азнакай муниципаль районы территориясендә мемориаль такталар
(истәлекле билгеләр)урнаштыру тәртибе турында нигезләмә**

1.1. Азнакай муниципаль районында мемориаль такталар (истәлекле билгеләр) урнаштыру нигезендә башкарыла «Татарстан Республикасында мемориаль такталар урнаштыру тәртибе турындагы нигезләмәне раслау хакында» карары нигезендә, гамәлдәге редакциясе

1.2. Мемориаль такта-тарих һәйкәле (сәнгать әһәмиятенә ия һәм монументаль сәнгать объектларына кергәннән тыш) булмаган, фән һәм техника, мәдәният, сәнгать һәм агарту үсешенә, гражданнарның сәламәтлеген, тормышын һәм хокукларын саклауга, Ватан алдында сугышчан батырлыклар һәм башка казанышлар өчен, шәһәр һәм район, Татарстан Республикасы һәм Россия Федерациясе тормышында әһәмиятле тарихи вакыйгалар һәм даталар истәлеген мәңгеләштерү өчен билгеләнгән монументаль сәнгать формаларыннан берсе.

1.3. Мемориаль такталар бик мөһим тарихи вакыйгалар булган, күренекле шәхесләр яшәгән яки эшләгән биналар, корылмаларның фасадларына, кайвакыт истәлекле урыннарда, шулай ук танылган гражданнар яки тарихи вакыйгалар хөрмәтенә урамнар исемнәре куелган очрақларга куела.

1.4. Бина, корылмадагы мемориаль такта бина, корылма милек хокукында, хужалык алып бару яки оператив идарә итү хокукында булган юридик яки физик зат ризалыгы белән билгеләнергә мөмкин.

1.5. Мемориаль такталарның тексты Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә - татар һәм рус телләрендә баян ителергә тиеш. Республиканың башка халыклары тупланып яши торган урыннарда урнаштырыла торган мемориаль такталарда тиешле милли телдә текст өстәү рөхсәт ителә.

1.6. Мемориаль такта урнаштыру турында карар кабул итү өчен нигез булып тора:

- вакыйганың шәһәр, район, Татарстан Республикасы һәм Россия Федерациясе тарихындагы әһәмияте;

- дәүләт, ижтимагый, сәяси, хәрби, житештерү эшчәнлегендә, фәндә, техникада, әдәбиятта, сәнгатьтә, мәдәнияттә, спортта танылган казанышларның булуы, шулай ук Шәхеснең билгеле бер эшчәнлек өлкәсенә, шәһәргә яки районга, Татарстан Республикасына һәм Россия Федерациясенә файда китергән аерым өлеш кертүе, һәм республика халкы бу казанышларны киң тануы шартларында.

1.7. Мемориаль такта гражданнар хөрмәтенә куелырга мөмкин:

- эшчәнлекнең төрле тармакларын үстерүгә зур өлеш керткән һәм дәүләт бүләкләре булган оешмалар;

- шәһәр яки район, Татарстан Республикасы һәм Россия Федерациясе файдасына героик яки башка күренекле гамәлләр кылган.

1.8. Вакыйганың тарихи яки мәдәни әһәмиятен объектив бәяләү максатыннан яки исемен мәңгеләштерергә тәкъдим ителгән затның мемориаль тактасы кимендә аша билгеләнергә мөмкин:

- Исеме мәңгеләштерелгән зат вафатыннан соң 1 ел;

- Хәтеренә ул билгеләнә торган вакыйгадан соң 5 ел.

1.9. Советлар Союзы һәм Россия Федерациясе Геройларына, Дан орденының тулы кавалерларына мемориаль такталар соңгы елларда яшәгән йортта яки пенсиягә чыгу алдыннан хезмәт иткән яки хезмәт иткән оешма бинасында билгеләнә.

1.10. Мемориаль такталар озын гомерле материаллардан (мрамор, гранит, чугун, бронза һәм башка металлдан) гына ясала.

1.11. Мемориаль тактаның тексты кыска формада бәян ителергә һәм мемориаль тактага багышланган затның казанышлары, вакыйгалары, казанышлары, эшчәнлеге (эшчәнлеге) турында мәгълүматлар булырга тиеш.

1.12. Мемориаль такта текстында ул билгеләнә торган затның фамилиясе, исеме, атасының исеме (булса) күрсәтелергә тиеш.

1.13. Мемориаль такталар композициясенә, тексттан тыш, портрет сурәтләре, декоратив элементлар да кертелергә мөмкин.

1.14. Мемориаль такта (алга таба - инициатор) кую инициаторлары булып жирле үзидарэ органнары, милек рэвешлэренэ бэйсез рэвештэ оешмалар, шулай ук 10 кешедэн ким булмаган гражданныр төркеме тора ала.

1.15. Мемориаль такта урнаштыру өчен инициатор Азнакай муниципаль районы бүлэклэре буенча комиссиягэ түбэндэге документларны тапшыра:

- мемориаль такта урнаштыру кирэклеген аңлатып, гариза (үтенечнамэ);
- рэсми документлар нигезендэ тулы биографик яки тарихи белешмэ;
- вакыйганың дөреслеген яки исемен мәңгеләштергән затның казанышларын

раслый торган архив һәм башка документлар күчермэлэре;

- Г.Тукай исемендэге тел, әдәбият һәм сәнгать институты белгечлэре тарафыннан расланган тиешле теллэрдэ мемориаль такта тексты проекты. Г. Ибраһимов, Татарстан Республикасы Фәннэр академиясе;

- мемориаль такта эскизы;

- Азнакай муниципаль районы Башкарма комитетының архитектура һәм инфраструктура үсеше бүлэге белән килешенеп, мемориаль такта (мемориаль такта куелачак бина, интерьер фотосурәтлэре) урнаштыруның күз алдында тотылган урыны турында мәгълүмат (мемориаль такта урнаштырылачак урын);

- тиешле торак-эксплуатация предприятиеләреннән әлегә бинада яшәү чорын күрсәтеп документлар, аның истәлегә мәңгеләштерелә;

- кулланучының яки йорт (бина) милекчесенә мемориаль такта куюга ризалыгы;

- мемориаль такта һәм аны финанслау чыганакалары турында белешмэләр проектлау, әзерләү һәм урнаштыруга чыгымнарның гомуми сметасы;

- инициаторның мемориаль такта ачу тантанасын проектлау, әзерләү, урнаштыру һәм тәмин итү буенча чаралар өчен түләү турындагы гарантия хаты.

1.16. Азнакай муниципаль районының бүлэкләү комиссиясе (алга таба - Комиссия) Азнакай муниципаль районы башлыгының карары белән расланган бүлэкләү комиссиясе турындагы Нигезләмә нигезендә үз эшчәнлеген башкара. Кирәк булган очракта, комиссия үз эшенә төрле оешма һәм ведомство белгечләрен жәлеп итә ала.

1.17. Комиссия кергән документларны бер ай эчендә тәкъдим ителгән материаллар буенча түбэндэге карарларның берсен кабул итә:

1) танылган шәхеснең истәлеген яки истәлекле вакыйганы мемориаль такта яки Истәлек билгесе урнаштыру рәвешендә мәңгеләштерергә киңәш итәргә;

2) танылган шәхес истәлеген яки истәлекле вакыйганы мәңгеләштерү турындагы үтенечнамәне мемориаль такта яки истәлекле билге кую рәвешендә кире кагарга тәкъдим итәргә.

1.18. Комиссия карап тикшерү нәтижәләре буенча утырыш беркетмәсе төзелә һәм өч көн эчендә муниципаль берәмлек башлыгына мемориаль такта куюны килештерү өчен җибәрелә.

Беркетмәгә кушымта итеп бирелә:

- гомуми мәгълүматлар турында увековечиваемом вакыйга яки зат;
- мемориаль такта урнаштыру урыны турында мәгълүмат;
- мемориаль тактаны проектлау, эзерләү һәм урнаштыру буенча эшләрне финанслау чыганакалары турында белешмәләр.

Комиссия тарафыннан тискәре карар кабул ителгән очракта, инициаторга бу хакта мондый карар кабул ителгән көннән 15 көн эчендә хәбәр ителә.

1.19. Мемориаль такталарның күләме һәм урыны комиссия утырышында карала һәм килештерелә. Мемориаль такта урнаштыру биналар, корылмалар һәм инженерлык чөлтәләренә конструкцияләренә зыян китерергә тиеш түгел.

1.20. Мемориаль такта куюны килештерү турында Карар кабул ителгәннән соң инициатор Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгына түбәндәге документларны тапшыра:

- мемориаль такта урнаштыру кирәклеген аңлатып, гариза (үтенечнамә);
- рәсми документлар нигезендә тулы биографик яки тарихи белешмә;
- вакыйганың дөреслеген яки исемен мәңгеләштергән затның казанышларын раслый торган архив һәм башка документлар күчермәләре;

- Г.Тукай исемендәге тел, әдәбият һәм сәнгать институты белгечләре тарафыннан расланган тиешле телләрдә мемориаль такта тексты проекты. Г. Ибраһимов, Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе;

- мемориаль такта эскизы;
- мемориаль такта урнаштыру урыны турында мәгълүмат (мемориаль такта урнаштырылачак урын күрсәтелгән бина, интерьер фотосурәтләре);

- тиешле торак-эксплуатация предприятиеләреннән әлеге бинада яшәү чорын күрсәтеп документлар, аның истәлеге мәңгеләштерелә;

кулланучының яки йорт (бина) милекчесенең мемориаль такта кую ризалыгы;

- мемориаль такта һәм аны финанслау чыганаclarы турында белешмәләр проектлау, әзерләү һәм урнаштыруга чыгымнарның гомуми сметасы;

- мемориаль такта ачу тантанасын проектлау, әзерләү, урнаштыру һәм тәмин итү буенча чаралар өчен түләү турындагы йөкләмә белән инициаторның гарантия хаты;

- шәһәр, авыл жирлегендә мемориаль такта куелган очракта, жирлекнең вәкилләклә органы һәм әлеге жирлек урнашкан муниципаль район башлыгы килештерү.

1.21. Кирәк булган очракта (бина, корылма фасадының канәгатләнмәсләк хәлдә булуы) мемориаль тактаны тантаналы ачу тантанасына кадәр инициатор бина, корылманың фасадын ремонтлай.

1.22. Торак һәм торак булмаган йортлар биналарында (күп фатирлы торак йортлардан тыш) урнаштырылган мемориаль такталар инициатор булып бинаның милекчесе (кулланучы) балансына тапшырыла яки аларны билгеләгән оешма балансына кабул ителә.

Күпфатирлы торак йортлар биналарында урнаштырылган мемориаль такталар инициаторлар тарафыннан әлеге күпфатирлы торак йортлар урнашкан муниципаль берәмлек башкарма комитеты балансына тапшырыла яисә аларны билгеләнгән оешма балансына кабул ителә.

1.23. Балансында мемориаль такталар булган муниципаль берәмлекләренң башкарма комитетлары һәм оешмалары аларның сакланышы һәм агымдагы торышы буенча чаралар күрә.

1.24. Мемориаль такталарны исәпкә алу һәм аларның торышын контрольдә тоту муниципаль берәмлекләренң башкарма комитетлары тарафыннан гамәлгә ашырыла, алар территориясендә мөһим тарихи вакыйгалар булган, күренекле шәхесләр яшәгән яки эшләгән биналар, корылмалар һәм истәлеклә урыннар урнашкан.

1.25. Мемориаль такталарны проектлау, әзерләү һәм урнаштыру буенча чыгымнарны сорап чыгыш ясаган як түли.

1.26. Мемориаль такталарның сакланышын тээмин итү кагыйдэлэрен үтэмәүдә гаепле затлар гамәлдәге законнар нигезендә жаваплы.

1.27. Билгеләнгән мемориаль тактага зыян салган затлар аны элеккеге халәттә торгызырга, ә мөмкин булмаганда, гамәлдәге законнар нигезендә зыяннарны капларга тиеш.